

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

Mål nr

meddelat i Stockholm den 18 oktober 2005

Ö 1242-05

Framställning från Polen om medgivande att ställa JM, till ansvar för andra före utlämningen förövade gärningar än de för vilka utlämning skett

Offentlig försvarare och ombud: advokaten AB

Justitieministeriet i Polen begärde den 11 december 2001 att JM skulle utlämnas till Polen. Till grund för framställningen låg dels ett beslut av domstol i Warszawa den 4 september 2000 enligt vilket JM hade förklarats häktad misstänkt för brott mot artikel 258 2 § i den polska brottsbalken, vilken bestämmelse rör deltagande i bl.a. väpnad sammanslutning vars ändamål är att begå brott, dels ett beslut av domstol i Warszawa den 3 december 2001 enligt vilket JM hade förklarats häktad misstänkt för brott mot artikel 43 första och tredje styckena i den polska lagen den 24 april 1997 om narkotikabekämpning, avseende överlåtelse av ca 500 gram heroin för vidareförsäljning. Den 16 maj 2002 beslöt regeringen att JM skulle utlämnas för brott som enligt svensk lag motsvarar grovt narkotikabrott men att utlämning inte skulle ske för övrigt brott som Polen angett i framställningen, varför framställningen avslogs i denna del.

I en framställning den 21 augusti 2003, som kompletterats genom bl.a. en framställning den 23 juni 2004, har Justitieministeriet i Polen begärt Sveriges samtycke, enligt artikel 14 punkten 1 (a) i den europeiska utlämningskonventionen, till att JM skall få ställas till ansvar i Polen för andra brott utöver det som omfattades av regeringens beslut den 16 maj 2002. Av framställningarna och däri åberopade handlingar framgår att de gärningar som framställningarna avser rör misstankar mot JM om att han dels den 6 mars 1996 i Warszawa, tillsammans och i samråd med annan, med avsikt att beröva HB livet, tilldelat denne sex knivhugg i bl.a. mage och skinkor, vilket orsakade sticksår och kroppsskador som varade mer än sju dagar men inte ledde till HBs död, då denne gjorde motstånd och flydde från platsen, dels i juni 1996 i Warszawa och Pruszków, tillsammans och i samråd med vissa personer, i syfte att erhålla ekonomisk vinning med ett belopp av 20.000 USD och tillfoga andra personer motsvarande ekonomisk skada, med våld berövat SB friheten den 27 juni 1996 och därefter per telefon krävt en lösensumma i utbyte mot SBs frigivande, dock utan att erhålla någon lösensumma, och att denna gärning förövades av JM som medlem i en sammanslutning, vars ändamål är att begå brott.

Regeringen har jämlikt lagen (1957:668) om utlämning för brott överlämnat ärendet till riksåklagaren och denne har i sin tur överlämnat ärendet jämte eget yttrande till Högsta domstolen.

JM har motsatt sig att medgivande lämnas att ställa honom till ansvar för andra före utlämningen förövade gärningar än den för vilken utlämning skett.

Högsta domstolen beslutar följande

YTTRANDE

Utlämningslagen ändrades den 1 januari 2004 i samband med att lagstiftning om en europeisk arresteringorder infördes (SFS 2003:1158). Enligt punkten 2 i övergångsbestämmelserna till lagändringarna skall dock äldre bestämmelser gälla för ärenden om utlämning som inlemts före ikraftträdandet. I förevarande ärende, som inleddes före den 1 januari 2004, skall således utlämningslagens närmast före nämnda datum gällande regler tillämpas vid prövningen.

Inom utlämningsrätten tillämpas den s.k. specialitetsprincipen, som innebär att lagföring inte får ske för annan gärning än sådan för vilken utlämning beviljats. Principen kommer till uttryck i 12 § utlämningslagen, enligt vilken det som villkor för utlämning kan ställas upp att den utlämnade inte utan medgivande enligt 24 § samma lag får åtalas eller straffas för brott som begåtts före utlämningen. Från ett sådant villkor föreskrivs dock enligt 12 § undantag på det sättet att villkoret inte gäller om den utlämnade underlåtit att, oaktat hinder inte mött, lämna landet inom 45 dagar efter rättegång eller undergående av straff eller annan påföljd som kan ha ådömts honom för brott, för vilket utlämning skett, eller återvänt dit sedan han lämnat landet. I den europeiska utlämningskonventionen, till vilken både Sverige och Polen anslutit sig, behandlas specialitetsprincipen i artikel 14. Av artikeln framgår att som huvudregel gäller att det krävs samtycke från den part som beslutat om utlämning för att den utlämnade bl.a. skall få åtalas eller dömas för annat före överlämnandet begånget brott än det för vilket han utlämnats. Artikeln

innehåller också undantag för den situationen att den utlämnade, efter att ha haft möjlighet att lämna den parts territorium till vilket han utlämnats, inte gjort det inom 45 dagar efter det att han slutligen frigivits, eller när han återvänt efter att en gång ha lämnat territoriet. Det ankommer emellertid inte på Högsta domstolen, utan på behöriga polska myndigheter, att bedöma om förhållandena är sådana (jfr Explanatory report on the European Convention on extradition, 1985, s. 22) att specialitetsprincipen, på grund av att JM såvitt framgår av handlingarna är på fri fot i Polen, inte längre hindrar att han utan medgivande från svensk sida lagförs för de brott framställningen avser.

Enligt 24 § utlämningslagen skall den reglering som rör framställning om utlämning i tillämpliga delar gälla i fråga om framställning av främmande stat om medgivande att den som utlämnats dit skall få ställas till ansvar för annan före utlämningen förövd gärning än den för vilken utlämning skett. Av denna paragraf jämförd med 18 § samma lag framgår att Högsta domstolen i ärendet har att pröva om det med tillämpning av lagens 1–10 §§ föreligger förutsättningar att lämna det begärda medgivandet.

De gärningar beträffande vilka Polen begär Sveriges medgivande får, som riksåklagaren anført, enligt svensk lag anses motsvara försök till mord och människorov. Dessa brott har en sådan svårhetsgrad att bestämmelserna i 4 § utlämningslagen inte medför något hinder för det begärda medgivandet.

I 9 § utlämningslagen finns bestämmelser om bl.a. vilken prövning som skall göras av om den som framställningen avser gjort sig skyldig till den gärning för vilken utlämning begärs. I första stycket regleras situationen att den som framställningen rör har dömts i den främmande staten. Enligt

paragrafens andra stycke skall en framställning om utlämning, i de fall dom angående gärningen inte meddelats i den främmande staten, grundas på beslut om häktning, som meddelats av behörig myndighet i den främmande staten. Stycket innehåller också en särskild regel för de fall som avses i 4 § andra stycket samma lag, dvs. då utlämning skall ske för gärning som motsvarar brott av viss svårhetsgrad enligt svensk lag. I sådant fall får utlämning samtidigt ske för annan gärning som motsvarar brott enligt svensk lag (s.k. accessoriska brott). I dessa fall får enligt 9 § andra stycket framställningen om utlämning grundas på annan utredning. I stycket föreskrivs slutligen att framställningen inte får bifallas om det inte föreligger sannolika skäl för att den som framställningen avser har begått gärningen. I paragrafens tredje stycke öppnas möjligheten till överenskommelse med främmande stat om att fällande dom eller sådant beslut om häktning som meddelats av domstol eller domare skall godtas, om det inte i särskilt fall framgår att domslutet eller häktningsbeslutet är uppenbart oriktigt.

Bestämmelserna i 9 § utlämningslagen kan jämföras med regleringen i den europeiska utlämningskonventionen. Enligt artikel 14 punkten 1 (a) i konventionen skall en framställning om samtycke till att den som utlämnats skall få ställas till ansvar för annan före utlämningen förövad gärning än den för vilken utlämning skett översändas tillsammans med sådana handlingar som omnämns i artikel 12 i konventionen. I sistnämnda artikel föreskrivs att en framställning om utlämning skall åtföljas av bl.a. original eller bestyrkt avskrift antingen av en omedelbart verkställbar dom eller av häktningsbeslut eller annat beslut med samma verkan, utfärdat i den ordning som föreskrives i den begärande partens lag.

Av handlingarna i ärendet framgår emellertid att det i Polen föreligger hinder mot att utreda misstankarna mot JM och hos domstol begära honom häktad så länge Sverige inte lämnat det begärda medgivandet. Någon dom eller något häktningsbeslut som rör de aktuella gärningarna har således inte bifogats framställningen. I stället har annan utredning åberopats till stöd för framställningen.

Av NJA 2000 s. 363 framgår att en begäran om medgivande till att den som utlämnats skall få ställas till ansvar för annan före utlämningen förövd gärning än den för vilken utlämning skett i en situation som den förevarande kan grundas på annan utredning än en dom eller ett häktningsbeslut. Av rättsfallet och av förarbetena till 9 § utlämningslagen (se NJA II 1958 s.55 f.) framgår att det i 9 § andra stycket utlämningslagen angivna kravet för medgivande – att det föreligger sannolika skäl för att den som framställningen avser har begått gärningen – skall tillämpas också i denna situation.

Den utredning som åberopats till stöd för att JM begått gärningen den 6 mars 1996 består av förhör vid olika tillfällen med HB och ett intyg avseende hans skador samt förhör den 24 januari 2001 med JS, den 30 januari 2003 med WS och den 15 juli 2003 med MD. Den utredning som åberopats till stöd för att JM begått gärningen i juni 1996 består av förhör den 12 februari 1998 med SB, den 10 mars 2004 med JR och den 26 mars 2004 med JS samt en dom av den 29 mars 2000 från en domstol i Warszawa och utdrag ur en dom den 22 februari 2001 med anledning av överklaganden av förstnämnda dom.

Riksåklagaren har, såvitt gäller misstanken om försök till mord den 6 mars 1996, anfört i huvudsak följande. Det framgår av handlingarna att målsäganden, dels vid en fotokonfrontation den 12 december 2002, dels vid en personkonfrontation den 12 mars 2003, identifierat JM som den av de två gärningsmännen som tilldelat honom knivhuggen. Utpekandet får ett visst stöd av de uppgifter som i förhör lämnats av en annan person med kännedom om händelsen. Det rör sig dock endast om andrahandsuppgifter. Enligt riksåklagarens uppfattning måste bevisvärdet av målsägandens utpekande anses relativt lågt eftersom konfrontationerna ägde rum 6–7 år efter gärningen. Vidare framgår redan av målsägandens egna uppgifter att överfallet inträffade nattetid, att det var fråga om ett snabbt händelseförlopp och att angriparna var helt okända för målsäganden. Av avgörande betydelse är vidare att den misstänkte medgärningsmannen – vars inställning till brottsmisstanken inte framgår av det bifogade underlaget – har avlidit och att övriga vittnen som befunnit sig på eller nära brottsplatsen inte pekat ut någon gärningsman.

Riksåklagaren har vidare, såvitt gäller misstanken om människorov i juni 1996, anfört i huvudsak följande. Det framgår av handlingarna att målsäganden bekräftat att han i och för sig varit föremål för ett människorov men att han i övrigt inte kan eller vill lämna några uppgifter om händelsen. Vidare framgår att en annan förhörsperson – som medger att han själv varit med och utfört människorovet – har uppgett att ytterligare ett flertal personer – däribland en man som ibland kallas J och har efternamnet M – i olika utsträckning planerat och deltagit i gärningen. Härtill kommer att ytterligare en förhörsperson – till synes själv inblandad i händelseförloppet och för övrigt samma person som gett stöd åt HBs utpekande av JM vad gäller försök till mord den 6 mars 1996 – också utpekat

JM som en av gärningsmännen. Det framgår dock att det även beträffande människorovet endast rör sig om andrahandsuppgifter såvitt gäller JM:s medverkan. Den bifogade domen från Distriktsdomstolen i Warszawa avser inte själva människorovet utan behandlar andra personers brottslighet i anslutning till att lösensumman för den person som var föremål för människorovet skulle överlämnas. JM nämns inte i domen.

Enligt riksåklagarens mening är det vid en samlad bedömning högst tveksamt om det på det material som åberopats i utlämningsärendet föreligger sannolika skäl för att JM begått de påstådda gärningarna.

Riksåklagaren är närmast av den mening att det inte föreligger sannolika skäl och att medgivande enligt 24 § utlämningslagen därför inte bör lämnas.

I frågan om det föreligger sannolika skäl för att JM begått gärningen den 6 mars 1996, som enligt svensk lag får anses motsvara försök till mord, gör Högsta domstolen följande bedömning. De uppgifter som JS lämnat i förhör den 24 januari 2001 är mycket vaga och kan inte anses ge något egentligt stöd för HB:s utpekande av JM som gärningsman. Högsta domstolen anser, i likhet med riksåklagaren, att bevisvärdet av HB:s utpekande av JM får anses lågt med hänsyn till den tid som då förflutit sedan händelsen och de förhållanden under vilka HB gjorde sina iakttagelser av den person som överföll honom med kniv. Högsta domstolen delar också riksåklagarens uppfattning att det för bedömningen är av betydelse att den misstänkte medgärningsmannen är avliden, att hans inställning till brottsmisstankarna inte är känd och att övriga vittnen, som befunnit sig på eller i närheten av brottsplatsen, inte pekat ut någon gärningsman. Vid en samlad bedömning finner Högsta domstolen att det inte kan anses föreligga sannolika skäl för den nu aktuella brottsmisstanken.

I frågan om det föreligger sannolika skäl för att JM begått den gärning som enligt svensk lag får anses motsvara människorov gör Högsta domstolen följande bedömning. SB har visserligen vidgått att han varit föremål för ett människorov, men han har inte i övrigt lämnat några uppgifter om händelsen. De utpekanden som skett av JM som gärningsman har gjorts av JR och JS. JR har enligt egna uppgifter själv deltagit i människorovet och han har som medgärningsman utpekat en person som kallades J, och hette JA i förnamn. Denne J kallades enligt JR också JK eller D, och M, vilket han tror vara ett efternamn. JS synes ha varit i viss mån inblandad i människorovet, men han har inte lämnat några förstahandsuppgifter om JM:s deltagande. Av de i framställningarna åberopade handlingarna framgår inte huruvida JR och JS har lagförts för inblandning i människorovet, och, om så skett, vad som därvid har framkommit, eller, om så inte har skett, under vilka villkor de har lämnat sina uppgifter. Som riksåklagaren anført behandlar den dom som åberopats inte misstankarna mot JM. Högsta domstolen finner att det föreligger sådana osäkerhetsfaktorer beträffande utpekandena av JM som skyldig till den aktuella gärningen att det inte heller för den nu aktuella brottsmisstanken kan anses föreligga sannolika skäl.

Högsta domstolen anser således sammanfattningsvis att det enligt 9 § utlämningslagen föreligger hinder mot att lämna det begärda medgivandet.

BESLUT I ÖVRIGA FRÅGOR

För sitt biträde åt JM i utlämningsärendet tillerkänns AB ersättning av allmänna medel med fyrtioåttatusensjuhundra (48.700) kr, varav 40.950 kr avser arbete, 5.550 kr tidspillan och 2.200 kr utlägg. Denna kostnad skall stanna på staten. I ersättningen ingår mervärdesskatt med 9.300 kr.

_____

_____

_____

I avgörandet har deltagit: justitieråden Munck, Blomstrand, Pripp,
Lundius och Calissendorff (referent)
Föredragande revisionssekreterare: Arvidsson